

Rakennetun ympäristön kohde Mattilantie 19 , 1/2018

Lepooni kaakosta
Camilla Mitts 29.1.2018

Lepooni merkittynä violetilla rasteroinnilla maanmittauslaitoksen maastokartalle.

Nimi	Lepooni
Inventointinumero	1/2018
Kunta	Kangasala
Vanha kunta	Kuhmalahti
Kylä	Vehkajärvi
Kiinteistötunnus	211-495-1-157
Osoite	Mattilantie 19
Kohdetyyppi	asuinkiinteistö
Historiallinen tilatyyppi	tontti
Nykyinen tilatyyppi	tontti
Rakennusten lukumäärä	2
Inventointipäivämäärä	29.01.2018

Kuvaus

Lepooni eli entinen pappila sijaitsee Vehkajärventieltä pohjoiseen erkanevan Mattilantien varressa, Kirkkoharjun laella sijaitsevan kirkon koillispuolella. Uusrenessanssityylisen, tien suuntaisesti 1800-luvun lopulla rakennetun päärakennuksen lisäksi pihapiirissä on rinteeseen upotettu maakellari sekä harmaantunut, osittain hirrestä, osittain laudasta rakennettu talousrakennus. Talousrakennusta on uudistettu rakentamalla autotallin pariovet päätyyn.

Harmaalla profiilipellillä katetussa ja lohkotuista kivistä tehdyn kivijalan päälle rakennetussa päärakennuksessa on nykyisin kaksi asuntoa ja pieni kokoontumistila. Lännen puoleisella julkisivulla on lähes sivun mittainen lasikuisti, jossa kaksi harjallista sisäänkäyntiä. Julkisivuvuoraus on vaihtelevan suuntaista laudoitusta, ajalle tyypillisen uusrenessanssityylin mukaisesti. Laudoitus on jaettu kenttiin listoitusten avulla. Ullakkon osalla julkisivu on pystyhelmiponttipanelointia ja päätykolmio on jaettu kenttiin keilamaisilla pilariaiheilla. Rakennuksen mittasuhteisiin nähden varsin isokokoiset ikkunat ovat 6-ruutuisia. Väriltään rakennus on keltainen, ikkunat vuorilautoineen sekä listoitukset ovat valkoiset.

Historia

Vehkajärven ja Pajulan kyläkunnat saivat seurakunnallista toimintaa varten maanviljelijä August Raukolalta lahjaksi Lepooni nimisen tilan. Lepooni on lohkottu Ala-Raukolasta jo vuonna 1912. Rakennus on siirretty nykyiselle paikalleen Ala-Raukolan entisestä pihapiiristä.

Tilalla toimi valtioneuvoston päätöksellä 1.1.1921 perustettu ja lienee tuolloin Suomessa ainoa laatuaan oleva rukoushuonekunta. Kyseinen organisaatio toimii edelleen ja omistaa Lepoonin takana nousevalla harjulla sijaitsevan kirkon ja sen vieressä olevan hautausmaan.

Ympäristö ja pihapiiri

Tie Lepoonille lähtee Vehkajärventieltä koilliseen. Tie on sorapintainen. Rakennus erottuu hyvin kylämaisemassa ja päärakennuksen pitkä julkisivu erityisesti idän suunnasta katsottuna. Pihapiiriä ympäröi korkeita kuusia, joiden välissä kasvaa myös lehtipuita. Pihan länsipuolella nousee metsäinen Kirkkoharju. Tien varressa rinteessä kasvaa isoja koivuja.

Kaava

Osayleiskaava tekeillä.

Kirjalliset lähteet

Peruskartta 2018 ja ortoilmakuvat. Maanmittauslaitos. <http://www.paikkatietoikkuna.fi/>

Pirkanmaan seutukaavoitus; Pirkanmaan kulttuurihistorialliset kohteet.

Tampereen seutukaavaliitto 1990.

Raitio, Raine. Längelmäveden seudun historia 2, Kuhmalahden historia II. 1949.

Tiusanen, Pauliina. Kulttuuriympäristöinventointi, Kuhmalahti. 2003.

Vehkajärvi eilen, tänään, huomenna. Vehkajäven kyläsuunnitelma. 2001.

Kulttuurihistorialliset arvot

Rakennushistoriallinen arvo

rakennusperinteinen

Historiallinen arvo

kirkkohistoria

Ympäristöarvo

maisemallisesti keskeinen sijainti

Arvojen perustelu

Lepooni on historiallisesti merkittävä osana kylän ja laajemmin myös pitäjän seurakunnallista toimintaa. Päärakennus on säilyttänyt hyvin rakennushistorialliset ominaispiirteensä ja sijaitsee näkyvällä paikalla kylätien varressa.

Toimenpidesuosituks

Kohteen kulttuurihistoriallisten arvojen säilymisen kannalta tärkeää on:

- Päärakennuksen alkuperäisten arkkitehtonisten ja rakennusperinteisten piirteiden säilyttäminen sekä rakennuksen kunnostaminen alkuperäisiä materiaaleja käyttäen.

Lepoonin maakellari Camilla Mitts 29.1.2018

*Lepoonin piharakennus luoteesta Camilla Mitts
29.1.2018*

*Lepoonin pohjoispääty ja lasitettu kuisti Camilla Mitts
29.1.2018*

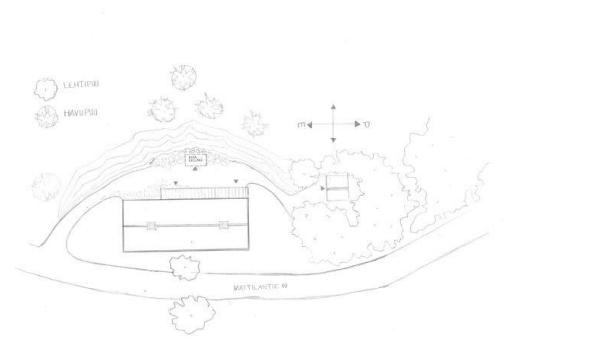
Lepoonin eteläpääty Camilla Mitts 29.1.2018

Lepoonin julkisivu idästä Camilla Mitts 29.1.2018

Lepooni luoteesta Camilla Mitts 29.1.2018

Piirros Camilla Mitts 6.2.2018

Rakennetun ympäristön kohde Pappilantie 2 , 3/2018

Pentorinteen vanhainkoti violetilla rasteroinnilla maanmittauslaitoksen maastokartalla.

Vanhainkoti Pentorinne lännestä

Camilla Mitts 29.1.2018

Nimi	Iso-Pennon vanhainkoti Pentorinne
Inventointinumero	3/2018
Kunta	Kangasala
Vanha kunta	Kuhmalahti
Kylä	Iso-Pentto
Kiinteistötunnus	211-490-5-0
Osoite	Pappilantie 2
Historiallinen tilatyyppi	osatalo
Nykyinen tilatyyppi	muu tila
Rakennusten lukumäärä	1
Inventointipäivämäärä	29.01.2018

Kuvaus

Vuodelta 1961 oleva vanhainkoti Pentorinne sijaitsee keskeisellä paikalla mäen päällä maantien 325 eteläpuolella, puistomaisemssa ympäristössä. Rakennuksen alkuperäisen osan on suunnitellut Elsi Laisaari. Vanhainkoti on rakennettu porrastetusti maastonmuotoja myötäillen. Pääosin massaltaan matala rakennus antaa tilaa luonnolle, maastoutuu ympäristöönsä luontevasti.

Neljästä siivestä koostuva rakennus on arkkitehtuuriltaan 1960-luvulle tyypillinen loivakattoinen ja verhoiltu punatiilellä. Kantavat rakenteet ovat betonia ja vesikatteena on konesaumattu pelti. Pohjoispuoleinen B siipi on korkeimmillaan kolmikerroksinen. Rakennus muodostaa epäsymmetrisen yleisvaikutelman eri osastojen eri korkuisten siipien vuoksi.

Rakennuksen keskellä sijaitsee eteishalli, jonka ympärille siivet on ryhmitetty. Rakennuksen kapeisiin siipiin on sijoitettu sosiaalitilat, asukashuoneet ja keittiön tilat. Pitkien käytävien varrella on asukkaiden huoneita. Oleskelutilojen sisustusratkaisut luovat kodikkaan tunnelman.

Rakennuksen erikoisuuksia ovat mutterinmuotoinen laajennus ja monet yksityiskohdat, kuten ulostyöntyvät erimuotoiset terassikatteet ja korkea tiilestä muurattu savupiippu.

Historia

Nykyisen vanhainkodin paikalla, Yli-Knaapin tilaan kuuluneella maalla on aiemmin sijainnut vuonna 1892 rakennettu Iso-Pennon kansakoulu. Kunnalliskodin rakentamisesta keskusteltiin kuntakokouksessa 1891. Tuolloin todettiin ettei pieni kunta voi ryhtyä niin suureen hankkeeseen. Asia nousi kuitenkin uudelleen esille vuonna 1923, mutta rahatilanne asetti esteen kunnalliskodin perustamiselle. Kuhmalahden Kunnalliskodin kuntaliitto perustettiin 1960, perustajina olivat Kuhmalahti, Eräjärvi ja Sahalahti. Kuhmalahti lahjoitti kirkonkylän koulun tontin kunnalliskotia varten. Kunnalliskoti on hyväksytty käyttöön 1963 ja kunnostettu 1989 ja 1998. Siivet A, B ja C muodostavat alkuperäisen kokonaisuuden. A- ja B-siipiä on laajennettu vuonna 1997. C siiven päähän on rakennettu vuonna 1989 mutterinmuotoinen lisäosa, joka toimii oleskelutilana. Viimeisin suuri muutos tapahtui 2000, jolloin rakennusta laajennettiin arkkitehti Juha Luoman suunnitelmien mukaan dementiaosastolla D ja ikkunat uusittiin alumiinipintaisiksi. Piha-alue aidattiin.

Ympäristö ja pihapiiri

Rakennusta ympäröi puistomainen tontti, jossa on vanhoja lehtikuusia, isoja mäntyjä ja kuusia sekä yksittäispuina vanhoja koivuja. Pihan suuret lehtikuuset ovat vanhan kansakoulun aikaiset. Rakennuksen koilliseen ja pohjoiseen laskeva piha-alue on laajalti nurmella. Tontti rajautuu pohjoisessa maantiehen 325. Pihan koillispuolella on peltoaukeaa. Lounaassa on pihapiiriä rajaavia rivitaloja. Rakennuksen edusta maantien puolella on varattu pysäköinnille. Rakennuksen eteläpuolella on aidattu puutarha, jossa on grillipaikka, pihakeinu ja sisäänvalo - ja oleskeluterassi. Rakennusmassa muodostaa suojaisan aidatun pihan talon asukkaille.

Kaava

Osayleiskaava tekeillä.

Aiemmat tutkimukset

Kuhmalahden rantaosayleiskaavan ja kirkonkylän sekä Pohjan kyläyleiskaavojen kulttuuriympäristöselvitys 2016

Kirjalliset lähteet

Peruskartta 2018 ja ortoilmakuvat. Maanmittauslaitos. <http://www.paikkatietoikkuna.fi/>

Raitio, Raine. Längelmäveden seudun historia 2, Kuhmalahden historia II. 1949.

Teivas, Eija. Kuhmalahden kirkonkylän kulttuuriympäristöselvitys. 2006.

Suulliset lähteet

Inventoinnin kenttätöiden yhteydessä haastatellut vanhainkodin työntekijät ja paikalliset.

Kulttuurihistorialliset arvot

Rakennushistoriallinen arvo

arkkitehtoninen

Historiallinen arvo

sosiaalihistoria

Ympäristöarvo

maisemallisesti keskeinen sijainti

Arvojen perustelu

Pentorinteen vanhainkoti edustaa oman aikansa ihmisläheistä ja asiallisen yksinkertaista arkkitehtuuria ja on laajennuksista huolimatta säilyttänyt alkuperäiset piirteensä tunnistettavina. Maaston muotoihin istutettu ja

Intiimiä pihatilaa luova vanhainkotirakennus on myös esimerkki Kuhmalahden kunnan vanhustenhuollon ja laajemmin sosiaalitoimen historiasta ja liittyy osaksi kunnan muiden, Iso-Pennon kylään sijoittuvien toimintojen muodostamaa kokonaisuutta. Rakennus sijoittuu luontevasti tieltä nousevaan rinteeseen, mutta toisaalta omaa näkyvän aseman kylän keskeisimmällä alueella. Pihasta aukeaa hieno näkymä kylämaisemaan. Piha-alue vanhoine puineen muodostaa myös oman maisemallisen kokonaisuutensa.

Toimenpidesuosituks

Kohteen kulttuurihistoriallisten arvojen säilymisen kannalta tärkeää on:

- Vanhainkotirakennuksen säilyttäminen ja sen arkkitehtonisten piirteiden säilyminen.
- Piha-alueen puistomaisuuden ja vanhan puuston säilyttäminen

Vanhainkoti Pentorinne pohjoisesta
Camilla Mitts 29.1.2018

*Vanhainkoti Pentorinne opaskyltti Camilla Mitts
29.1.2018*

Pihan vanhat lehtikuuset Camilla Mitts 29.1.2018

Vanhainkoti Pentorinteen julkisivu idästä Camilla Mitts 29.1.2018

Vanhainkoti Pentorinteen julkisivu pohjoisesta Camilla Mitts 29.1.2018

Pihan aitaus etelästä Camilla Mitts 29.1.2018

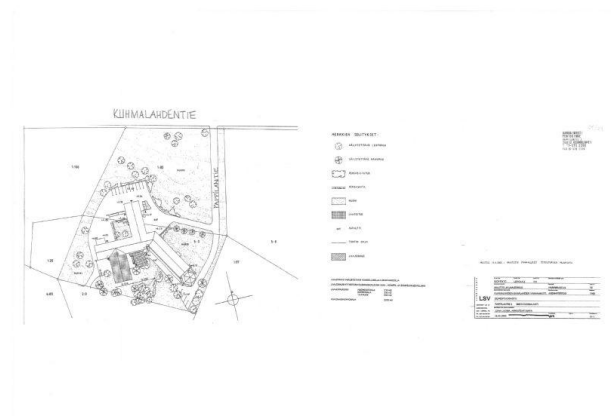
*Mutterinmuotoisen osan katettu terassi Camilla Mitts
29.1.2018*

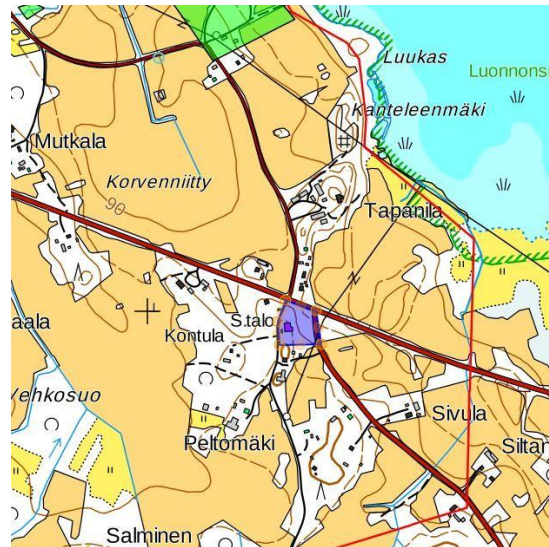
*Mutterinmuotoinen osa kaakosta
Camilla Mitts*

*Vanhainkoti Pentorinne aidattu piha Camilla Mitts
29.1.2018*

Asemapiirros laajennusta varten vuodelta 2000.

Rakennetun ympäristön kohde Pohjantie 159 , 2/2018*Tervaniemen Työväentalo idästä**Camilla Mitts 29.1.2018**Tervaniemen työväentalo on merkitty violetilla maanmittauslaitoksen maastokartalle.*

Nimi	Tervaniemen työväentalo
Inventointinumero	2/2018
Kunta	Kangasala
Vanha kunta	Kuhmalahti
Kylä	Tervaniemi
Kiinteistötunnus	211-494-1-13
Osoite	Pohjantie 159
Kohdetyyppi	kokoontuminen
Historiallinen tilatyyppi	tontti
Nykyinen tilatyyppi	tontti
Rakennusten lukumäärä	2
Inventointipäivämäärä	29.01.2018

Kuvaus

Kookas työväentalo on valmistunut 1931 ja sijaitsee näkyvällä paikalla mäellä Pohjantien (maantie 325), Jokelantien ja Iso-Maijalantien välissä. Rakennus on kunnostettu talkoovoimalla 2013 ja on ulkopinnoiltaan hyväkuntoinen. Vinkkelinmallinen rakennus on hirsipintainen lukuun ottamatta eteläisen seinän osittaista vaakavuorausta. Pääsisäänkäynti on idän puolelta koivujen reunustaman pihatien suunnasta. Portaita suojaa avokusti. Rakennuksen pohjoisosassa on sali näyttämöineen, eteläosassa mm. keittiö ja aputiloja. Pihassa on lisäksi puurakenteinen talousrakennus, jossa on mm. ulkokäymälät.

Historia

Tontilla on seissyt vanha työväentalo, jonka yhdistyksen jäsenet rakensivat 1906. Silloinen talo rakennettiin vuokratontille. Yhdistyksen jäsenmäärän kasvun myötä rakennettiin uusi työväentalo. Uusi työväentalo vihittiin käyttöön 1931. Rakennus on kunnostettu talkoilla vuonna 2013, vanhaa kunnioittavalla tavalla.

Pihan läpi on kulkenut vanha tielinja, joka nykyisin tunnetaan nimellä Iso-Maijalantie. Nykyinen tie on rakennettu Työväentalolle saakka jo 1950-luvulla.

Ympäristö ja pihapiiri

Työväentalolle johtaa koivujen reunustama hiekkapohjainen pihatie. Tien vasemmalla laidalla on kuusia ja vanha koivu. Rakennuksen itäisellä puolella kasvaa koivumetsää. Rakennuksen edustalla on laaja piha-alue, jossa kasvaa yksittäisiä lehtipuita. Työväentalon eteläpuolella on metsäinen mäenkumpare, joka suojaa rakennusta ja pihaa. Piha-alue laskee loivasti pohjoiseen maantielle, josta avautuu näymä rantaan viettäville pelloille.

Aiemmat tutkimukset

Kuhmalahden rantaosayleiskaavan ja kirkonkylän sekä Pohjan kyläosayleiskaavojen kulttuuriympäristöselvitys 2016. Rakennetun kulttuuriympäristön inventointi.

Kirjalliset lähteet

Peruskartta 2018 ja ortoilmakuvat. Maanmittauslaitos. <http://www.paikkatietoikkuna.fi/>

Raitio, Raine. Längelmäveden seudun historia 2, Kuhmalahden historia II. 1949.

Kulttuurihistorialliset arvot

Rakennushistoriallinen arvo

rakennusperinteinen

Historiallinen arvo

sosiaalihistoria

Ympäristöarvo

maisemallisesti keskeinen sijainti

Arvojen perustelu

Työväentalo on säilyttänyt aikautensa rakentamiselle tyypilliset piirteensä hienosti ja rakennusta on kunnostettu alkuperäistä kunnioittaen. Rakennuksen julkisivut ovat vuoraamatonta hirttä, katteena kolmiorimahuopa, kuusiruutuiset ikkunat on lasitettu vanhalla ikkunalasilla. Työväentalo on hyvin säilynyt ja edelleen aktiivisessa yhteisökäytössä oleva esimerkki suomalaisen maaseutuyhteisön yhdistystoiminnan rakennusperinnöstä. Piha on niinikään säilyttänyt perinteiset piirteensä ja avautuu edelleen hienosti laajaan maaseutumaisemaan Pohjantien pohjoispuolella.

Toimenpidesuosituks

Kohteen kulttuurihistoriallisten arvojen säilymisen kannalta tärkeää on:

- Rakennuksen nykyisten rakennusperinteisten piirteiden säilyminen
- Päärakennuksen maisemallisen aseman säilyttäminen

Työväentalon läntinen seinä Camilla Mitts 29.1.2018

Työväentalon talousrakennus, jossa on mm. ulkokäymälät. Camilla Mitts 29.1.2018

Avara peltomaisema Koilliseen Camilla Mitts 29.1.2018

Työväentalon kuisti etelästä Camilla Mitts 29.1.2018

Koivujen reunustama pihatie Camilla Mitts 29.1.2018

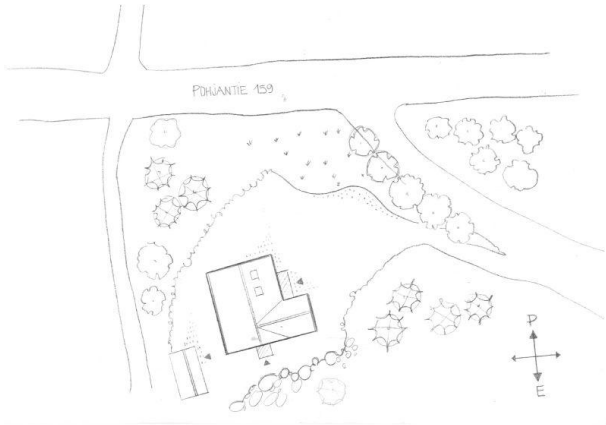
Työväentalon pääsisäänkäynti kaakosta Camilla Mitts 29.1.2018

Työväentalo etelästä Camilla Mitts 29.1.2018

Vappujuhlat Tervaniemen työväentalolla tämän vuosisadan alussa.

Piirros Camilla Mitts 6.2.2018